

ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Бутенко Дар'я Сергіївна

к.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет ім. С.Кузнеця

Чеботарь Юлія Геннадіївна

магістранти з підприємницької діяльності

Харківський національний економічний університет ім. С.Кузнеця

Анотація. Здійснено аналіз для визначення факторів впливу на конкурентоспроможність України у світовому економічному просторі. Для підвищення конкурентних переваг запропоновано шляхи, що спрямовані на зміцнення позицій країни на внутрішніх ринках та трансформацію векторів зовнішньоекономічної політики.

Annotation. The analysis for determining the factors influencing the competitiveness of Ukraine in the world economic space is carried out. To increase competitive advantages, ways have been proposed to strengthen the country's position on domestic markets and to transform the vectors of foreign economic policy.

Аннотация. Осуществлен анализ для определения факторов влияния на конкурентоспособность Украины в мировом экономическом пространстве. Для повышения конкурентных преимуществ предложены пути, направленные на укрепление позиций страны на внутренних рынках и трансформацию векторов внешнеэкономической политики.

Ключові слова: глобалізаційні процеси, економічний розвиток, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, фактори впливу.

Keywords: globalization processes, economic development, competitiveness, competitive advantages, factors of influence.

Ключевые слова: глобализационные процессы, экономическое развитие, конкурентоспособность, конкурентные преимущества, факторы влияния.

У сучасних умовах одним із основних пріоритетів національних інтересів України є створення конкурентоспроможної, соціально-орієнтованої ринкової

економіки, яка б успішно інтегрувалась у європейський політичний, економічний та правовий простір. Задля забезпечення стійкого розвитку української економіки та уникнення негативного зовнішнього впливу є необхідним розробка і втілення стратегії, спрямованої на підвищення міжнародної конкурентоспроможності.

Метою статті є аналіз конкурентоспроможності України та визначення макроекономічних та інституційних факторів підвищення її позицій у світовому економічному просторі.

Міжнародна конкурентоспроможність країн є однією із найактуальніших тем, проблемам дослідження конкурентоспроможності займалося багато вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Паламарчук О. М. [3], Шевченко О. О. [5], Кошуба О. М [4], Кантильон, Веблен, Шумпетер та інші. Проте, незважаючи на численні досягнення в теорії та практиці дослідження конкурентоспроможності країни, подальшого вивчення потребують інструменти підвищення конкурентних позицій нашої держави на світовому ринку.

Конкуренція країни – це конкуренція законодавств, адміністративних процедур, податкової системи, а також грошових, фінансових, торгових, правових, освітніх, соціальних, екологічних та судових систем [3]. Так як формування глобальної економіки ще не завершено, Україна має можливості завоювати гідне місце в світовій конкурентній боротьбі.

Саме національна конкурентоспроможність визначає успіх або його відсутність в конкретних галузях і те місце, яке країна займає в системі світового господарства. Національна конкурентоспроможність залежить від ряду факторів, основним з яких є здатність постійно розвиватися і виробляти інновації, адже удосконалення і оновлення галузі - безперервний процес, який повинен стимулюватися державою. Крім того на конкурентоспроможність впливає багато інших факторів, які наведені в Таблиці 1 (узагальнено на основі [2,3,4]).

Таблиця 1

Фактори конкурентоспроможності та їх прояв в Україні

Фактори конкурентоспроможності країни	Характер прояву в Україні
Техніко-технологічні	<ul style="list-style-type: none"> - низький техніко-технологічний рівень виробництва; - високий рівень фізичного і морального зносу основних фондів.

Закінчення таблиці 1

Інноваційно-інвестиційні	<ul style="list-style-type: none"> - інноваційна та інвестиційна пасивність підприємств; - нестача інвестицій для реконструкції застарілих потужностей; - поглиблення інноваційного відставання виробництва від загальносвітових тенденцій.
Стан ринкової інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> - нерозвиненість інфраструктури товарних ринків; - низька якість корпоративного управління; - низька ефективність фінансової системи; - низька ефективність системи тарифного регулювання; - недостатній розвиток сучасних інформаційних технологій.
Наука та освіта	<ul style="list-style-type: none"> - низька конкурентоспроможність освітньої системи; - відсутність належної державної «підтримки» вузів, що реалізують інноваційні програми; - недофінансування найбільших університетів;
Системні	<ul style="list-style-type: none"> - низька ефективність методів держрегулювання; - відсутність конкурентної підприємницького середовища - високі трансакційні витрати господарської та інвестиційної; діяльності підприємств; - суперечливість законодавчої бази, в т.ч. в сфері оподаткування.

Як видно з таблиці 1, для України проблема збереження конкурентних позицій на світовому ринку постає особливо гостро, оскільки в сучасних умовах в значній мірі втрачаються ті фактори, які могли б сприяти зростанню конкурентоспроможності в майбутньому.

Для повноправної участі в конкурентній боротьбі на світових ринках необхідне створення конкурентоспроможної політики, здатної забезпечити прискорений якісний характер економічного зростання.

Системна перебудова економіки можлива за умови впровадження наступних заходів:

1. Збільшення швидкості росту середньо- і високотехнологічного виробництва, інтелектуально ємних послуг, перехід організацій на зовнішній і внутрішній ринок з конкурентними товарами з високим відсотком доданої вартості. Продуктивність праці є одним з ключових показників, за якими можна зрозуміти здатність товару конкурувати з подібним продуктом в світовому масштабі.

2. Сучасний підхід до оцінки конкурентоспроможності на світовому рівні. На перше місце виходить якість, але не менш значущими будуть і показники новизни, а також співвідношення з інтелектуальними ресурсами і технологіями, вкладеними в товар. Переважно, зацікавлені в нарощуванні конкурентоспроможності країни прагнуть запропонувати міжнародній спільноті такі товари, які створені із застосуванням найбільш ефективних інновацій, продуктів, розроблених з використанням найсучаснішої, досконалої, складної техніки. Створити такі вироби без великого технічного, наукового потенціалу неможливо, що обумовлює попит на позицію і веде до зростання конкурентоспроможності країни.

3. Виявлення та усунення бар'єрів для розвитку бізнесу і приватних інвестицій, стимулювання міжнародного підприємництва. В епоху глобалізації розвиток підприємницької діяльності будь-якої країни стає неможливий без взаємодії з економіками інших країни. Тому доцільно розглядати рівень підприємницького потенціалу країни як елемент системи міжнародного підприємництва [1].

4. Створення основи майбутньої конкурентоспроможності за рахунок інвестування в людський капітал.

5. Покращення інвестиційного клімату та стимулювання внутрішнього товаровиробника, збільшення кількості експортних операцій держави та обсягу прямих іноземних інвестицій. Захист прав інвесторів і вкладників, покращання доступу до міжнародних фінансових ринків, зниження фіскального тиску на бізнес .

Таким чином, підсумовуючи усе вищесказане, важливою ознакою конкурентоспроможності країни є її здатність пристосуватися до змін у світовому попиті та структурі виробництва. Для цього необхідно, щоб у країні існували економічні механізми, які відповідають за створення необхідних факторів виробництва, сприятливого інвестиційно-інноваційного клімату та просування вітчизняних виробників на світові ринки [5]. Це можливо за рахунок ефективної адаптації конкурентних переваг України, таких як: наявність значних та досить різноманітних природних ресурсів, гарні кліматичні умови, що сприяють розвитку сільського господарства, вигідне географічне розташування, високий рівень освіти та грамотності населення, значний рівень відкритості економіки України.

З огляду на поточну стадію економічного розвитку, на якій перебуває наша держава, для реалізації конкурентних переваг та підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності необхідно вдосконалення інституційних засад розвитку економіки, соціальної інфраструктури та підвищення рівня макроекономічної стабільності. Також зусилля держави слід спрямувати на формування сприятливого бізнес-середовища, яке дозволить реалізувати наявний інноваційний та людський потенціал та стане передумовою поступового підвищення міжнародної конкурентоспроможності України у світових рейтингах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутенко Д.С. «Рівень розвитку підприємницької діяльності в Україні на засадах оцінки міжнародного підприємництва», «Молодий вчений» № 1 (53), січень, 2018.

2. Грубенкова Д. О. Предпринимательство в теориях З. Кантильона, Маркса, Веблена и Шумпетера: сравнительный анализ / Д. О. Грубенкова // Международный студенческий научный вестник. – 2016. – № 2. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.eduherald.ru/ru/article/view?id=15405>.

3. Паламарчук, О. М. Міжнародна конкурентоспроможність України: оцінка проблем та шляхи покращення конкурентних позицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exeASP_meta.

4. Кошуба о. М. Підприємництво в Україні: проблеми і перспективу розвитку / О. М. Кошуба // економіка та держава. – 2015. – № 6. – с. 103-106.

5. Міжнародний бізнес та біржові ринки: конспект лекцій / Л. Ю. Сагер, л. о. Сигида. – Суми: Сумський державний університет, 2017. – 110 с.